

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Directorivm Inqvisitorvm F. Nicolai Eymerici Ordinis Prædicatorum

Nicolaus <Eymericus>

Venetiis, 1607

Quaestio 47. An Inquisitor sine Episcopo, & episcopus sine Inquisitor
procedere possit.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13589

sententiam : rationem vero huius assertiois pulchram, & veram docet Ancharanus in d. c. vt officium, quoniam habent, inquit, iurisdictionem in solidum, in quo sunt similes ordinarijs.

Decuit autem ita constitui in fidei fauorem, vt liberi fidei negotia tractarentur, & per plures heretici extirparentur, vt tradit Panormitanus in cap. fin. de re iud. & copiose Carrerius tract. de heret. nu. 69. vers. & dicit Panormitanus. nu. 94. vers. Et nota de istis Inquisitoribus. cum Eymérico sentit etiam Simancas de catho. instit. tit. 34. nu. 25.

Quamuis autem simul, vel separatim procedere valeat, reus tamen hereseos non punietur ab omnibus, sed ab vno. Angelus in l. si pluribus. in principio, vers. propterea dixit. ff. de leg. 1. Guido de Suzaria in l. si qua postea. ff. de iudi. Carrerius in d. tract. de heret. nu. 94. in fine. neq; enim iustus est eodem delicto quempiam pluribus penis affici, cum ab vno legitimo iudice sufficienter fuerit punitus.

Sed obiter est hic nobis diluenda pulchra difficultas, An Inquisitores Provinciarum, & diocesum, qui quodammodo vt iudices generales videntur vniuersalè habere iurisdictionem, saltem ratione personarum, vt alibi docuimus, possint procedere contra eum, contra quem à Papa specialis datus est Inquisitor, & omisis multis, breuiter respondeo, nò posse, quia summus Pontifex causam alicuius delinquentis alicui specialiter committendo, censetur ad se, seu ad specialem iudicem datum aduocare, & ideo videtur potestas procedendi alijs interdicta. Decius consi. 137. in principio facit textus in cap. vt nostrum. de appellatio. & in cap. studiuisti. de officio delegat. sequitur Ludouicus Carrerius tract. de heret. num. 83. vers. item non potest procedere. atque hæc sententia vera videtur etiam si alij Inquisitores procedere incæpissent : quia suspensa censetur eorum iurisdictione per specialem commissionem à Papa factam.

Verum qui constitutus est Inquisitor specialis, vti poterit omnibus actibus & inuētis ab alijs Inquisitoribus, quos si necesse fuerit, poterit compellere ad exhibendum sibi omnes processus, scripturas, inquisitiones, testium depositiones, & cetera que fortassis iam fuerunt contra reum per alios Inquisitores inuenta. per textum, in cap. vt commissi. vers. necnon de heret. lib. 6. & dixi supra super q. 39. quamuis modestius sit, ut hoc faciat superioris auctoritate, quando specialiter in litteris sue commissionis non est sibi hæc facultas tributa.

Postremo tamen hoc mihi addendum videtur, quòd si Inquisitor specialis vel ob malitiam, vel ob alias causas aut non procedat, aut non recte, & diligenter vt decet, procedat aduersus eum contra quem habet potestatem, tunc si periculum aliquod inde probabiliter fidei imminere videatur, alij Inquisitores fideliter tenerentur rem Romano Pontifici indicare, vt is quid factu opus sit, statuat.

Q V A E S T I O XLVII. An Inquisitor sine Episcopo, & Episcopus sine Inquisitore procedere possit.

S. V. M. M. A. R. I. V. M.

- 1. Quatuor per se potest Episcopus sine Inquisitore & contra, citare, arrestare, & c.
- 2. Et tria non potest vnus sine altero : & quæ.

Vadragesima septima quaestio est : Vtrum Inquisitor possit procedere sine Episcopo siue diocesano ordinario, & Episcopus sine Inquisitore?

Respondemus q; sic : nisi in tribus casibus, in quib; vnus sine alio non potest, vt patet in c. Multorum. in prin. de her. in Clem. vbi dicitur sic :

1. Multorum querela. & infra : Vt negotium inquisitionis huiusmodi, prosperetur felicitus, quò deinceps eiusdem labis indago solemnius, diligentius & cautius peragetur, ipsum tam per diocesanos Episcopos quam per Inquisitores à sede Apostolica deputatos (omni carnali amore, odio, vel timore, ac cuiuslibet comodi temporalis affectione semotis) decernimus exerceri : sic q; quilibet de prædictis, sine alio citare possit & arrestare, sine capere, ac tutæ custodiæ mancipare : ponendo etiam in compedibus, vel manicijs ferreis, si ei visum fuerit faciendum : super quo ipsius conscientiam oneramus : Necnon inquirere contra illos, de quibus pro huiusmodi negotio secundum Deum & iustitiam viderit expedire.

Relat. supra 111.

Quæ possit Episcopus sine Inquisitore & Inquisitor sine Episcopo.

2. Duo tamen tradere carceri siue arcto, qui magis ad penam, quam ad custodiam videatur : vel tormentis exponere illos : aut ad sententiam procedere contra eos, Episcopus sine Inquisitore, aut Inquisitor sine Episcopo diocesano, aut eius officiali, vel Episcopali Sede vacante capituli super hoc delegato : si sui ad inuicem copiam habere valeant, intra octo dierum spatium, postquam se inuicem requisierint, non valebit : & si secus præsumptum fuerit, nullum sit & irritum ipso iure.

Et quæ non possit vnus sine altero.

Quòd autem vnus sine alio procedere ad sententiam non possit, ante istam Clementinam iam erat cautum in c. Per hoc. de heret. lib. 6. sed perfectius habetur hic in c. Multorum allegato.

COMMENT. XCVI.

Quòd inquisitores & Episcopi possint simul et separatim procedere, etiam eauit Urbanus VIII. rescripto quondam incipiente : Licet ex omnibus. §. non obstantibus aliquibus, vers. nec prætextu commissionis. quod est impressum inter litteras Apostolicas in fine huius operis.

Verum tamen neque in eo rescripto, neque in cap. per hoc. de heret. lib. 6. qua ratione id esset intelligendum, declaratum fuit, & cum nò modica difficultas in hoc versaretur, cum sæpe còtingeret super eadem causa & eodem reo diuersos processus per Inquisitorem & Episcopum fabricari, indeque dubia non parua oriebantur, Benedictus XI. extragenti quadam incipiente : Ex eo. relata ab Eymérico par. 2. qualiter id esset accipiendum, declarat. de quo agit paulo post Eymericus.

Inquisitor sine Episcopo, & vice versa Episcopus sine Inquisitore potest procedere.

In hac vero quaestione illa sunt in primis obseruanda, quæ possunt facere Inquisitores sine Episcopis, & vice versa. de quibus Repertorium Inquisitorum,

O o verbo

verbo, Inquisitor. §. in quibus possit. Locutus in ope
re iudiciali verbo, Inquisitor. n. 2. Carverius tract.
de heret. nu. 77. versic. item prohibetur carere,
Zanchinus de heret. c. 8. Albertinus tract. de agnos.
assertio. q. 23. nu. 62. Bernardus Comensis in lucer-
na, verbo, Inquisitor. §. 13. & verbo, capere. §. pe-
nult. & alijs, quos omitto consulto.

Q V A E S T I O XLVIII.

An sententiam pro delato diffinitivam
ferre possit Episcopus sine In-
quisitore, & e contra.

S Y M M A R I U M.

- 1 Sententiam absolutoriam ferre potest Episco-
pus sine Inquisitore: & versa vice, Inquisi-
tor sine Episcopo.
- 2 Quid de antiquo iure poterant Episcopus &
Inquisitor.
- 3 Idem cum Emerico tenent Ioann. And. &
Paulus.

Vadragesima octava qd est: Vtrū In-
quisitor possit procedere sine Episco-
po, & Episcopus sine Inquisitore, ad
sententiam diffinitivam, quando est
ferenda pro delato & non e contra?

- Supra pag. I Respondemus quod sic: iuxta c. Multorum. de
III. heret. in Clem. & in quest. supra proxime allega-
Sententiam pro delato ferre potest Inquisitor si-
ne episcopo, & e contra.
- 1 Nam exponendo tres casus, in quibus non po-
test vnus sine alio, vt dictum est, dicit sic: Duro ta-
men tradere carceri siue arcto, qui magis ad pœ-
nā, quā ad custodiā videatur, vel tormentis ex-
ponere illos, aut ad sententiā procedere cōtra eos,
&c. Ergo sicut vnus sine alio potest tradere carce-
ri, qui non magis ad pœnam, quā ad custodiā
videatur, & sic quotidie: ita procedere pōt ad sen-
tentiā pro eis: quia à iure † veteri non recedimus,
nisi in quantū inuenitur expressum in iure nouo.
  - 2 De iure autem antiquo vnus poterat per
totum sine alio: de iure autem nouo sunt expressi
tantum tres casus prædicti, in quibus non potest
vnus sine alio, de quorum numero non est iste de
quo queritur: igitur remanet ius antiquum, per
quod vnus potest sine alio.
  - 3 Istius intentionis est Io. And. in c. supra alleg.
Multorum. in verbo, contra eos. Paulus et idē di-
cit super eodem c. & ver. Zenzellinus nihil dicit,
nec Guillermus de Monte Laud. in glo. suis.

COM M E N T. XCVII.

Vna est conclusio affirmatiua, videlicet: Episco-
pus sine Inquisitore, & vice versa, Inquisitor
sine Episcopo, quoties reus est absoluendis, potest
sententiam absolutoriam promulgare.

Hæc conclusio valde est dubia & controuersa in
ter doctores vtriusque iuris ob rōnes nec vulgares
nec infirmas, quæ hinc & inde afferri solent. mihi
tamē breuitati studētī satis erit more meo summa

A rerum capita attingere, & communiora atque cen-
tiora prescribere, ne uel lectori defuisse videatur,
vel lucem huic questionum detrahasse.

Ac primum hoc statuendum est in hac lite diri-
menda, non esse priuatas inquisitionum quarumli-
bet sanctiones inspiciendas, quibus sæpe ex causa id
caueretur quod iure communi & communibus Do-
ctorum dictis videretur aduersum.

His positis, hæc Emerici sententia cōis est, quæ
sequuntur illustres vtriusque iuris inter pretes, Ioan-
nes And. hic ab Emerico relatus in Clem. multo-
rum. de heret. in glossa super verbo, contra eos. Pau-
lus de Leazaris, Zabarella, Parormitanus, & alij

B in dicta Clem. multorum, quos sequuntur Tabie-
fis in sum. verbo, Inquisitor. §. 1. in fine. Iason in l.
3. ff. de re iudicata. Decius in l. nemo qui condem-
nare. ff. de reg. iuris. & alij in rubr. ff. de acquir. pos-
ses. vbi late solet hæc questio à iuris peritis nostris
disputari. Camillus Campegasus apud Zanchinum
c. 8. versic. diffinitiuam. Bonifacius Vitalinus in di-
cta Clem. multorum. nu. 173. & 174. Carverius
tract. de heret. num. 72. versic. in præmissis autem
quærendum est. vbi tandem videtur Ioann. And.
sequi. Zanchinus de heret. c. 15. nu. 2. idem videtur
uelle Archidiaconus in cap. vt officium. de heret.
lib. 6. Franciscus Bursatus consil. 24. incipiens. Qui
dam notarius. nu. 3. ubi hanc dicit esse communi-
orem opinionem Canonistarum. & Emericus hoc
asserit tum hic, tum supra 3. par. in primo modo
processum fidei terminandi num. 144. versic. circa
istum. & alij quos esset longum singulatim recensere.
re. quorum vnanimis sententia est, posse Inquisito-
rem sine Episcopo, & vice versa sententiam absolu-
toriam pronunciare, cum nihil est aduersus ab-
quem legitime probatum.

Oppositam sententiam profitentur Ancharanus
in dicta Clem. multorum. & nonnullis iuris civilis
interpretes. Arctinus, & Bariholaemus Socinus
in rubr. ff. de acquir. poss. & Marianus Socinus ibi-
dē nu. 66. & multis seq. quos sequitur Simancas de
cath. inst. tit. 3. nu. 9. & in adnotationibus ad Zan-
chinum cap. 1. & alij quidam, sed longe fortassis &
numero, & auctoritate superioribus inferiores.

Ac plane sententiā prior summo iure uerior uide-
tur, et multis rationib. cōfirmatur. Primum, quia hoc
non est nominatim interdicitum: rursus, quoniam
favorabilior est absolutionis, quā cōdemnationis
causa: præterea, ob rōnem quā hic ualde subtiliter
assert Emericus, quæ robore, & firmitate ceteris
præpōderat, uidelicet, quia à iure veteri non recedi-
mus, nisi in quantū prohibitū, correctū, seu emēda-
tum inuenimus, semper enim censetur in suis termi-
nis permanere, nisi correctum inueniatur. aut ibi,
de non alienan. aut permutan. rebus ecclesiast. §. se-
nali; quod enim non mutatur, stare nō prohibetur.
l. sancimus. C. de testam. l. præcipimus. de appellat.
& notatur in cap. ad nostram. de regula manifestū
est autem de iure veteri saltem Episcopos per se
potuisse totum negotium tractare, & definire, ne-
que hodie contrariū est sancitum in absolutione: po-
terit ergo proculdubio absolvere solus Episcopus
aut Inquisitor. Postremo si rectè inspiciatur ceteris
in dicta Clem. multorum. de heret. aperitissimè
vide-